

BANDI ISTVÁN

A román–magyar kapcsolatok tabui az 1989-es romániai forradalmi események kapcsán

Harminc évvel a romániai 1989-es forradalom után még mindig számos narratíva létezik arról, hogy milyen szerepe volt Magyarországnak és a romániai magyaroknak az említett történelmi eseményekben. Így a tudatos erdélyi közösségi ellenállástól Magyarország katonai beavatkozásáig számos történelmi diskurzus él a román szakmai körökben és a társadalomban egyaránt. A különböző narratívákat életben tartó csoportok jól körülírhatók, sőt érdekezérelt motivációik is könnyedén kimutathatóak.

Az előadásban többek között levéltári iratok és a felelősségre vont hivatásos tisztek peranyagai, illetve a hivatásosok visszaemlékezései alapján elemezzük, hogy mit tudtak a román katonai és belügyi vezetők a Magyarország irányából érkező „veszélyről”, és milyen tényleges intézkedéseket tettek a feltételezett vész elhárítására. Továbbá vizsgáljuk, hogy kinek és miért állt érdekében a külső ellenség veszélyeztetésének motívumát felépíteni, valamint mindez hogyan befolyásolta az ország új vezetésének a katonai és belügyi szervek átalakításáról, illetve felállításáról hozott döntéseit.

A román szakemberek legújabb kutatásai alapján azt mondhatjuk, hogy az 1989-es események hátterében a külföldi támadás vélelmezése alapot adhatott a belügyi és a katonai vezetőknek a véres beavatkozás végrehajtására, illetve a későbbiek során mentségül szolgált azok számára, akik emberiség elleni bűncselekmény vádjával kerültek bíróságra.

A román és a magyar állam legfelső katonai vezetőinek egyeztetése folyamatos volt, illetve a román levéltári források azt bizonyítják: a Szekuritáté vezetése teljesen tisztában volt azzal, hogy idegen fegyveres erők nem tevékenykedtek Románia területén, a mítoszt mégis megteremtették, sőt intézményi kultúrájuk részeként tovább éltették, hogy szükség szerint felhasználhassák a forradalmi átalakulás sikertelenségének magyarázataként.

Ha megismerjük, hogy a beavatkozás mítoszát milyen körülmények között kreálták, valamint feltárjuk a létrehozók céljait és az ügyben kifejtett tevékenységüket, mindez segít megérteni a román–magyar viszony dinamikájának egyik alkotó elemét, és ledől többek között az a tabu is, hogy Magyarország fegyveresen beavatkozott a romániai eseményekbe 1989 végén.